

ภูมิภาคศึกษาสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชายแดนไทย-กัมพูชา

Regional Studies of Thai-Cambodian Border Schools

วาริรัตน์ แก้วไธ¹, อมรรัตน์ วัฒนารัต²

Wareerat Kaewurai, Amornrat Wattanatorn

บทนำ

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ และด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ เชื่อมโลกเข้าด้วยกัน ทำให้โลกมีลักษณะที่ไร้พรมแดน เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง เกิดเป็น สังคมยุคใหม่ใช้ฐานความรู้และนวัตกรรมเป็น องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนา ดังนั้นการเรียนรู้ ความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ภายใต้สภาพ แวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างรู้เท่าทันจึงจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาของ ประเทศ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร เล็งเห็นความสำคัญของการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ให้กับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาหลักสูตร และการสอน ในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ อย่างเท่า เทียมและรู้เท่าทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณา ร่วมกับนโยบายระดับชาติในการสร้างเสริมความ ร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จึงได้จัด โครงการศึกษาดูงานด้านการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของรายวิชา 366581 ภูมิภาคศึกษา (Regional Studies) อันมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจัดกิจกรรมด้าน วิชาการให้กับนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน 2) เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความ เข้าใจ เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับและแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน และ 3) เพื่อให้นิสิตได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายร่วมมือทาง วิชาการ สำหรับการศึกษาดูงานครั้งนี้ ประกอบด้วย นิสิตผู้เข้าร่วมดังนี้ นิสิตปริญญาเอกชั้นปีที่ 1 จำนวน 10 คน นิสิตปริญญาเอกชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน

และนิสิตระดับปริญญาโท จำนวน 18 คน รวมทั้งสิ้น 38 คน มีระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างวันที่ 7-9 กันยายน 2555 โดยมี ดร.เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ ศึกษาพิเศษกึ่งวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 42 เป็นผู้ให้ความรู้ 1) ด้านนวัตกรรม การศึกษาทางหลักสูตรและการสอนเพื่อการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาของประเทศ และ 2) ด้าน การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ของประเทศเขมรในเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ และ เชื่อมโยงสู่การศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียน

“อนุบาลศรีวัฒนาวิทยา” โรงเรียนดีศรี ตำบล

โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา โรงเรียนดี ประจำตำบล เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทำเลที่ตั้งคือ หมู่ที่ 10 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้วเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,135 คน พื้นที่ทั้งสิ้น 62 ไร่ 3 งาน 74 ตารางวา โดยแบ่งเป็น 2 แปลง แปลงที่ 1 ที่ตั้งอาคารเรียนมี ทั้งหมด 54 ไร่ 3 งาน 74 ตารางวา และแปลงที่ 2 เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนยกให้โรงเรียน 7 ไร่ 2 งาน ผู้บริหารโรงเรียน คือ นายจุมพล สว่าง สาสี โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยามีสภาพแวดล้อม โดยทั่วไป สะอาด ร่มรื่น สนามกว้างขวาง มีอาคาร สถานที่พร้อมเพรียง ห้องประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ห้องเรียนพิเศษ ห้องดนตรีไทย ห้องนาฏศิลป์ ห้องอาเซียนศึกษา ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องอบรมคุณธรรมจริยธรรม และ ห้องชาวน้แลบ ซึ่งแต่ละห้องติดตั้งอุปกรณ์การเรียนรู้

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่ทันสมัย เช่น โปรเจคเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องรับโทรทัศน์

จุดเด่นของโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนา ปรากฏดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ในปีการศึกษา 2553 พิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 1) เป็นโรงเรียนที่สอนระดับประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบล โดยมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพ สามารถดึงดูดนักเรียนให้มาเรียนมากขึ้น ตลอดจนรองรับนักเรียนด้อยโอกาส เด็กพิการเรียนร่วม 2) โรงเรียนมีบริเวณพื้นที่กว้างขวาง เพียงพอต่อการจัดหรือพัฒนากิจกรรมต่างๆ ตามโครงการเพื่อรองรับการขยายตัวของจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่น และมีศักยภาพอย่างสูงในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความพร้อมในการรองรับการพัฒนา 4) โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นศูนย์กลางระหว่างโรงเรียนด้วยกัน และระหว่างชุมชน โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นเครือข่ายตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงรัศมี 6 กิโลเมตร เพื่อสามารถดึงดูดนักเรียนมาเรียนรวม 5) โรงเรียนมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง 6) โรงเรียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นชนบทระดับตำบล (นอกเขตเทศบาลเมือง เทศบาลนคร ไม่ใช้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอ หรือเกณฑ์อื่น ๆ) 7) โรงเรียนจัดให้มีการทำ “ประชาคม” หรือมีภาคีภายในตำบล ระหว่างโรงเรียนใกล้เคียงและชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในระดับตำบล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเป้าหมาย ประกอบด้วยภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว ชุมชน ฝ่ายปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา องค์กรวิชาชีพ สถาบันสังคม อื่น ๆ 8) บันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักเรียนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กับโรงเรียนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล

2. โรงเรียนมีความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับท้องถิ่นและชุมชน งบประมาณในการก่อสร้างอาคารหรือในการบริหารการศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนในท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะพัฒนาโรงเรียนเพื่อที่บุตรหลานหรือคนในพื้นที่จะมีสถานศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับสร้างเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการพบว่าห้องสมุด อาคารประชุม อาคารนาฏศิลป์ การจ้างครูช่วย การซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์หลายรายการมาจากเงินบริจาคทั้งสิ้น เมื่อสอบถามถึงกลยุทธ์ที่ใช้พบว่า โรงเรียนได้จัดประชุมผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับความมุ่งหวังของการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน การบริจาคทำได้ทั้งบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของ นอกจากนี้ยังขอรับการสนับสนุนจากนักการเมืองใหญ่ที่มีชื่อเสียงที่อยู่ในอำเภอวัฒนานคร ซึ่งโรงเรียนได้แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสจากการรับบริจาคมาโดยเชิญผู้บริจาคมามีส่วนร่วมในกิจการการศึกษา เช่น เปิดอาคารที่มาจาก การบริจาคเหล่านั้น

3. โรงเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเด็กอย่างเป็นรูปธรรม มีหลากหลายกิจกรรม ที่ชัดเจน เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การส่งเสริมให้นักเรียนไหว้พ่อแม่ โดยมีครูเป็นตัวแทนนำทีมโดยผู้อำนวยการ มีกำหนดวันเวลาหรือตารางเวลาที่ชัดเจน และลงสู่เด็กนักเรียนทุกชั้นปี รวมทั้งมีรางวัลและการประกาศยกย่องผู้ทำดี ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากทำดีต่อไป

4. การให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อต้อนรับอาเซียน สำหรับอาเซียนศึกษา โรงเรียนมีการสอดแทรกและบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน โดยผ่านชิ้นงาน แผ่นพับ สมุดเล่มเล็ก ป้าย นิทรรศการ และมีการสอนภาษาเขมร ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนเพิ่มเติม ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมและภาษา

5. ความตั้งใจจริงในการพัฒนาผลการเรียนรู้ ทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนมีความรู้ หลายๆ ด้าน เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ โครงการวิทยาศาสตร์ โครงการคณิตศาสตร์ การฝึกปฏิบัติในการใช้งานคอมพิวเตอร์ การเล่นเกมดนตรีไทย นาฏศิลป์ การฝึกคิดเลขเร็ว ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ยังได้รับความทุ่มเทจากครูผู้สอนที่สอนเสริมผู้เรียนนอกเวลา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่เรียนทำให้สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ O-NET ที่สูงขึ้นเป็นประจำทุกปีนอกจากนี้ ในรายวิชาคณิตศาสตร์มีครูเชี่ยวชาญคณิตศาสตร์ที่ทุ่มเทเวลาสอนทั้งในและนอกเวลาเรียน อีกทั้งยังเอื้ออาทรไปยังโรงเรียนอื่น ด้วยการอนุญาตให้นำเด็กมาเรียนทดแทนด้วยได้

6. ผู้บริหารปกครองในลักษณะพ่อปกครองลูก ให้ความรักและเอาใจใส่โรงเรียนทุกด้าน เป็นสถานศึกษาที่ไม่มีช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์ นักเรียนสามารถพูดคุย ทักทาย และกอดครู ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับลูกศิษย์

7. ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียน ดังเช่น ผู้บริหารของโรงเรียนได้วางแผนรับมือโดยการจัดสรรงบประมาณในการจัดเตรียมห้องชั้น ป.1 โดยการติดตั้งระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย จัดทำมุมชาร์ตเบตเตอร์รี่และมีโทรทัศน์ประจำทุกห้อง จำนวน 3 ห้อง เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับครูผู้สอน และครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนมีแท็บเล็ตเป็นของตัวเอง โดยครูให้เหตุผลว่า “ถ้าเราจะสอนนักเรียนให้ทัน เราจะต้องเป็นก่อน เลยลองซื้อมาศึกษาดูจะได้รู้ทันเด็ก สื่อดี ๆ ที่มีในอินเทอร์เน็ตเยอะแยะ จะเป็นการช่วยให้เด็กรักที่จะเรียนมากขึ้น แต่สิ่งที่ห่วงคือ เด็กเล่นเดือนเดียวก็เบื่อแล้ว จะทำยังไงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด” คำพูดของครูห้อง ป.1/3 สะท้อนให้เห็นจิตวิญญาณความเป็นครูที่พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และไม่ล้มที่จะแสหาวิธีทางแนวทางที่จะนำพานักเรียนเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุป ความสำเร็จของโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนานคร นี้มิได้มาจากผู้บริหารที่มีความสามารถ และโรงเรียนมีบุคลากรที่ดีเท่านั้น แต่ประการสำคัญ

คือ ความรักความสามัคคีของทุกฝ่ายที่มีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาโรงเรียน จึงทำให้โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนานครเป็นโรงเรียนที่โดดเด่นในทุก ๆ ด้านจนได้รับเลือกเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล

“ร่มเกล้า” โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ และเป็นโรงเรียนต้นแบบ

โรงเรียนร่มเกล้าเป็นโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ให้สร้างขึ้นพร้อมกับอ่างเก็บน้ำบ้านคลองทราย พระองค์ท่านได้สละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 300,000 บาท มอบให้กรมชลประทาน จัดหางบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินมา 6 ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2522 ในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนร่มเกล้า ทอดพระเนตร ห้องเรียน ห้องสมุดโรงเรียนร่มเกล้า ทรงเยี่ยมสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติและราษฎรในหมู่บ้าน โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา สระแก้ว-ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ โรงเรียนร่มเกล้าเปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 559 คน ผู้อำนวยการ นายทองศักดิ์ ชาญสมิง

จุดเด่นของโรงเรียนร่มเกล้า มีดังนี้

1. โรงเรียนสืบสานพระราชดำริ ด้วยพระราชประสงค์แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการสร้างโรงเรียนแห่งนี้ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ บุคลากรของโรงเรียนจึงตระหนัก และสำนึกในพระกรุณาธิคุณ พร้อมทั้งน้อมนำแนวทางในพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งในภาพรวมนั้น เราสามารถสัมผัสถึงความเป็นสถานศึกษาที่มีความรัก และเคารพ เทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างยิ่ง ส่งผลถึงกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแห่งนี้

ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในสาระการเรียนรู้ และนำสู่การเป็นต้นแบบของชุมชน และร่วมกับชุมชนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จนเกิดเป็นผลผลิตที่เป็นรูปธรรม เป็นความแข็งแกร่งของชุมชน และนำไปสู่ความยั่งยืนดังพระราชประสงค์ของพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงรักและห่วงใยประชาชนของพระองค์

2. ภาวะผู้นำ และแนวทางการบริหาร ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและ ผู้บริหารของโรงเรียนแห่งนี้ มีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาบุคลากร และผู้เรียนอย่างไม่หยุดนิ่ง พร้อมทั้งมีการประสานงานอย่างสอดคล้องและลงตัวของโรงเรียนภายในสังกัด เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีแนวทางการบริหารหลายระดับทั้งจากบนลงล่าง และรอบทิศทางอย่างเป็นระบบและชัดเจน จึงส่งผลให้โรงเรียนแห่งนี้ กลายเป็นโรงเรียนต้นแบบ อย่างหลากหลาย เช่น โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนต้นแบบสถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนแกนนำวิทยาศาสตร์ โรงเรียนแกนนำกิจกรรมร่วม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ไม่ยากเลยถ้าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง แต่สำหรับโรงเรียนร่มาถ้ำตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยากจน แสดงถึงความมุ่งมั่นพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ความร่วมมือของชุมชน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีประชากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น ประชาชน มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองมีรายได้น้อย ทำให้เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อย มีค่านิยมที่ไม่อยากให้บุตรหลานเรียนต่อ เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่ต้องเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และหันมาให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีเงินทุนจำนวนมากและมีความประสงค์จะบริจาคเพื่อพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาโรงเรียนปรากฏให้เห็นทั้งทางกายภาพ ด้านสื่อ วัสดุ คอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการ

จัดการเรียนการสอน ทำให้มีนักเรียนที่มาร่วมเรียนที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น

4. การบริหารจัดการการศึกษา ผู้บริหารได้นำหลักการศึกษาแบบต่างๆมาประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นรูปแบบของโรงเรียนที่สระแก้ว นำมาพัฒนาเป็นค่านิยมร่วมที่เรียกว่า SAKAE02

5. การจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาคน ผู้เรียนให้มีการใช้ภาษาไทยทั้งที่เป็นโรงเรียนชายแดนไทย-กัมพูชา มีการสนับสนุนในเรื่องของความรู้ การใช้ภาษาไทยจนได้รับรางวัลยอดเยี่ยมเรื่องการส่งเสริมภาษาไทย มีการส่งเสริมการเขียนเรียงความ จนได้รับรางวัล มีการประกวดการคัดลายมือทั้งครูและนักเรียน

6. การให้ความสำคัญกับอาเซียนศึกษา ตั้งแต่ก้าวแรกที่เดินเข้าสู่ประตูโรงเรียนสิ่งที่พบคือป้ายนิทรรศการเป็นระยะๆที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

สำหรับคำขวัญที่กล่าวว่า “รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ” ของโรงเรียนร่มาถ้ำจึงมีใช่เพียงคำสวยหรูที่เขียนขึ้นมาเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ผู้มาเยือนโรงเรียนสามารถสัมผัสได้จากสิ่งแวดล้อม บุคลากร นักเรียน ซึ่งเป็นบริบทของโรงเรียน โรงเรียนได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าวอย่างจริงจัง และส่งผลต่อพฤติกรรมที่ปรากฏชัดเจน บนฐานของ “โรงเรียนพอเพียง” สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า “โรงเรียนร่มาถ้ำร่วมกับชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีสุขภาพดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม ก้าวล้ำเทคโนโลยี มีสุนทรียภาพทางดนตรี กีฬา น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และท้องถิ่นตน”

“ประณมนิมิต2” โรงเรียนประณมศึกษาของจังหวัดบึงเตยเมียนเจยและระบบการจัดการศึกษาของประเทศกัมพูชา

โรงเรียนประณมนิมิต 2 เป็นตัวแทนหนึ่งของการจัดการศึกษาของประเทศกัมพูชา พบว่ายังมีความขาดแคลนทั้งด้านบุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาจำนวนมาก สภาพโรงเรียนเก่า

และยังต้องการการบูรณะอย่างมาก จากคำบอกเล่าของผู้นำเขมรที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทย กล่าวว่าระบบการศึกษาของกัมพูชามีรูปแบบคล้ายคลึงกับของประเทศไทย แต่แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เริ่มต้นจากระดับปฐมวัย (อายุ 3 - 5 ปี) ระดับประถมศึกษา (อายุ 6 - 11 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 12 - 14 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15 - 17 ปี) และการศึกษาขั้นสูง (อายุ 18 ปีขึ้นไป) มีการจัดการศึกษาด้านอาชีพและเทคนิค จัดให้ตั้งแต่ 1 ปี จนถึง 3 - 5 ปี ส่วนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าบางสถาบัน การศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตร สาธารณสุขหรือแรงงาน การจัดการศึกษานอกระบบ จะเน้นการฝึกทักษะอาชีพให้กับประชาชน และโดยทั่วไปแล้วเด็กกัมพูชาที่มีอายุ 6 ปี จะต้องเข้ารับการศึกษ แต่ก็มีเด็กอีกจำนวนมากที่มีอายุมากกว่านั้นที่ยังไม่ได้ไปโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบชนบท จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2550 พบว่าอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปเป็นภาพรวมของประเทศ มีอัตราการอ่านออกเขียนได้ประมาณร้อยละ 75 โดยเพศชาย มีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 85 เพศหญิง ร้อยละ 66 หากพิจารณาเชิงพื้นที่พบว่าที่กรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านออกเขียนได้สูงสุด คือ ร้อยละ 93 ขณะที่ในเขตเมืองมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 77 ส่วนในเขตชนบทมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 72

สำหรับแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติในการขยายโอกาสทางการศึกษาคุณภาพอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย 1) แผนระยะสั้น 2544 - 2545 2) แผนระยะยาว 2546 - 2558 และ 3) แผนระยะกลาง 2547 - 2551 โดยแผนระยะยาว 2546 - 2558 และแผนระยะกลาง 2547 - 2551 เป็นการปรับปรุงจากแผนระยะสั้น 2544 - 2545 พิจารณาจากแผนยุทธศาสตร์ในการลดภาวะความยากจน (Poverty Reduction Strategic Plan: PRSP) ในปี 2545 ดำเนินการสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากรและเศรษฐกิจระดับมหภาคในช่วง 10 - 15 ปีข้างหน้าของกัมพูชา ร่วมกับแนวทางในการ

ประชุม World Education Forum และ Millennium Development Goals ซึ่งเน้น Education for All แผนระยะยาว 2546 - 2558 นั้น โดยกำหนดให้กัมพูชาบรรลุเป้าหมายต่อไปนี้ภายในปี 2558 ดังนี้

- 1) การเข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3.8 ล้านคน
- 2) การเพิ่มชั่วโมงการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 3) การเพิ่มห้องเรียนและสถานที่เรียนในพื้นที่ขาดแคลน
- 4) การเพิ่มปริมาณและคุณภาพครูและการฝึกหัดครู โดยเน้นสำหรับระดับมัธยมศึกษามากขึ้นปีละประมาณ 10,000 คน ด้วยอัตราเงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 - 5 ต่อปี

ยุทธศาสตร์กัมพูชาในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (2553 - 2554) ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีประสิทธิภาพแก่เด็กกัมพูชาให้เป็นนักเรียนที่ดี เยาวชนที่ดี และประชาชนที่ดี เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจของประเทศ มีนโยบายสำคัญได้แก่ 1) การให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาด้วยการสร้างโรงเรียนให้อยู่ใกล้บ้านนักเรียน การจัดงบประมาณดำเนินการที่พอเพียง การจัดครู และการสร้างหอพักให้นักเรียน โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง 2) การปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา ด้วยการเพิ่มอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ การปฏิรูปหลักสูตร การเพิ่มชั่วโมงการเรียน และการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน 3) การพัฒนาสถาบันการศึกษาและการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรการศึกษาด้วยการพัฒนากระบวนการทำงาน ปรับปรุงกฎหมาย และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การศึกษาทุกระดับเกี่ยวกับทักษะด้านเทคนิค

ส่วนแผนปฏิบัติการด้านการศึกษาประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การให้เด็กทุกคนได้รับบริการการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสถาบันและการเสริมสร้างศักยภาพการกระจายอำนาจ

ปัจจุบันราชอาณาจักรกัมพูชาได้ดำเนินความร่วมมือกับเครือข่าย AUN ในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 33 แห่ง และเอกชนจำนวน 43 แห่ง มีนักศึกษาลงทะเบียนจำนวน 168,000 คน และมีความร่วมมือกับประเทศไทยด้วยในการสนับสนุนให้ทุนศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย

การเข้ารับการศึกษานักเรียนกัมพูชาอายุระหว่าง 5-24 ปี พบว่าในภาพรวมของประเทศมีประชากรเข้ารับการศึกษาร้อยละ 66 แบ่งเป็นเพศชายเข้ารับการศึกษาร้อยละ 68 และเพศหญิงเข้ารับการศึกษาร้อยละ 63 เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาประมาณ 3.5 ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 5-24 ปี เป็นเพศชาย 1.8 ล้านคน และเป็นเพศหญิง 1.7 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประมาณ 2.4 ล้านคน โดยในแต่ละระดับการศึกษามีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาประกอบด้วย ค่าธรรมเนียมของสถานศึกษา ค่าหน่วยกิต ค่าตำรา ค่ายานพาหนะ(สำหรับเด็กที่อยู่ห่างจากสถานศึกษา อื่น ๆ เช่น ค่าบริจาคเข้ากองทุนก่อสร้างอาคาร ซึ่งโดยรวมแล้วมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณ 170,000 เรียลต่อปี ทำให้เด็กในชนบทมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้น้อยจากข้อมูลปี 2005-2009 พบว่าการศึกษาระดับประถมศึกษามีอัตราการลาออกกลางคันสูงร้อยละ 90 ในเพศชายและร้อยละ 87 ในเพศหญิงเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ การคมนาคมและสุขภาพ แต่เพศหญิงลาออกสูงกว่าเพศชายในระดับมัธยมศึกษา และจากการสัมภาษณ์ชาวกัมพูชาที่มาทำงานในประเทศไทยเกี่ยวกับการศึกษาพบมีประเด็นที่น่าสนใจคือ “ส่วนใหญ่จะเรียนไม่จบชั้น 6 จะเรียนแค่ชั้น 5 หนูก็เรียนแค่ชั้น 5 เค้าไม่บังคับ... เค้าก็เรียนกันอย่างงี้ มันต้องใช้เงินเยอะ เราไม่ค่อยมีกัน แต่คนที่ข้างบ้านก็มีนะ เค้าส่งเรียน เค้าเรียนเก่งก็ได้ทุน...”

บทเรียนด้านหลักสูตรและการสอนที่ได้รับ

1. การจัดหลักสูตร โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้าให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการหลักสูตร โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในขั้นตอนแรกของการดำเนินการโดยการหาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตรอิงบริบทของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนนั้นๆ นอกจากนี้การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่ยั่งยืนมากำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ ของโรงเรียน แล้วขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม แล้วจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันอย่างลงตัว รวมทั้งมีรูปแบบของการนำคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นหลักในการปฏิบัติจริง เหล่านี้ล้วนเป็นการพัฒนาให้คนมีความมั่นคงทางจิตใจเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมอาเซียนในเสาประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคมแบบเอื้ออาทร

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้าเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการขับเคลื่อนจากสำนักงานเขตพื้นที่ โดยเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความเป็นคนดี มากกว่าความเป็นคนเก่ง และเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิด กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งสังเกตได้จากการบรรยายของนักเรียนในแต่ละฐาน นักเรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารข้อมูล มีทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของคนในยุคศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังพบว่า มีกิจกรรมการสร้างความรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง แล้วนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

3. การบริหารจัดการ การบริหารจัดการของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้ง 2 แห่ง พบว่ามีการบริหาร

จัดการไม่แตกต่างกันคือ มีกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้นั้นเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม ซึ่งมีผู้บริหารที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยเน้นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมในทุกฝ่าย และการบริหารจัดการนี้ ยังคงผสมผสานอัตลักษณ์ ที่มาของต้นกำเนิดของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน เช่น โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนา เป็นโรงเรียนที่ตอบสนองต่อการเป็นโรงเรียนของคนในชุมชน การบริหารจัดการจะเน้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับโรงเรียนร่มเกล้ามีที่มาจากโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ มีวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีการบริหารจัดการเน้นเรื่องความพอเพียงจนเป็นต้นแบบของสถานศึกษา

4. สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ปัจจัยสำคัญทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนประการหนึ่งคือ สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่าโรงเรียนมีการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมโดยสร้างบรรยากาศให้เกิดความปลอดภัย สะอาด ร่มรื่น มีชีวิตชีวา กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี พบว่าทุกแห่งสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทั้งหมด เช่น ห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนร่มเกล้าที่ได้รับรางวัล เป็นห้องสมุดต้นแบบ ซึ่งมีการจัดอย่างเป็นระบบ มีมุมสำหรับนักเรียนได้พักผ่อน ผสมผสานกับการอ่านหนังสือ รวมถึงมีสื่อที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกใช้ บรรยากาศในห้องประชุมของโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาที่มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการกล่อมเกลาคิดใจของผู้เรียน ห้องเรียนคณิตศาสตร์ที่เป็นห้องเรียนมีชีวิต ที่ผู้เรียนอยากศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น

5. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้าให้ความสำคัญกับการจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำ ICT ที่เข้ามาใช้ในการเรียนเกือบทุกรายวิชา มีการจัดสถานที่และเตรียมความพร้อมรับกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่นักเรียนจะใช้ โดยเตรียมทั้งสถานที่และบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้มีในทุก

โรงเรียนเพราะการที่ครูรู้ ICT จะทำให้ครูสอนผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางด้านนี้ได้ดี เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

6. บุคลากร โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้ายังขาดแคลนบุคลากรสำหรับการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีผู้ที่เกษียณและโยกย้ายทำให้เกิดปัญหาติดตามมา อีกประเด็นคือ ครูที่มีอยู่ไม่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ประเด็นนี้ทางสำนักงานเขตพื้นที่ตระหนักถึงปัญหานี้ และกำลังพิจารณาให้สถาบันการศึกษาที่มีความชำนาญด้านหลักสูตรและการสอนดำเนินการพัฒนาครูเป็นระยะๆ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างแท้จริง รวมทั้งพัฒนาผลการเรียนในกลุ่มสาระต่างๆ ให้ได้ ร้อยละ 100 ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรและการสอนควรนำเสนอรูปแบบหรือกิจกรรมการพัฒนาครูที่ใช้ระยะเวลาสั้นและมีประสิทธิภาพ

7. งบประมาณ ไม่พบว่าโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้ามีปัญหาเรื่องงบประมาณเนื่องจากสามารถระดมทุนมาจากชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือห่างไกลออกไปมาใช้ในโรงเรียนได้ อันเนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชน งานสำคัญที่นักหลักสูตรและการสอนควรศึกษาคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา การสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นเจ้าของสถานศึกษาให้กับทุกคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาาร่วมกันจึงน่าจะเป็นมิติใหม่ที่น่ายินดีของงานหลักสูตรและการสอนร่วมกับงานบริหารการศึกษา

8. อื่นๆ สำหรับการศึกษาโรงเรียนของกัมพูชานั้น ยังต้องการความดูแลจากรัฐบาลของประเทศกัมพูชาอีกมากและเราสามารถใช้สภาพโรงเรียนที่ได้จากการเรียนรู้มาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องนโยบายเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อการเตรียมความพร้อมก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านสามารถจัดทำร่วมกัน เพื่อรองรับนักเรียนของประเทศไทยที่อาจเข้ามาศึกษาในประเทศไทย

ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บทสรุป

การเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณภาพของผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยาและโรงเรียนร่มเกล้า รวมถึงการจัดระบบการบริหารงานอย่างมีระบบแบบแผน และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนนโยบายและการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และคุณภาพการศึกษาที่ได้มาเรียนรู้ครั้งนี้น่าจะส่งเสริมให้นิสิตผู้ที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาชายแดนไทย-กัมพูชา กับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับข้อเสนอแนะด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนชายแดนมีดังนี้

1. ควรจัดให้มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านภาษาอังกฤษ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อการพัฒนาเยาวชนคนไทยให้มีทักษะทางภาษาซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้หลักสูตรจะต้องเสริมสร้างให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาประจำชาติและภาษาต่างประเทศ

2. ควรเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้แม้มาจากต่างวัฒนธรรม ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรม

3. เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาความสามารถทางภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ (หรืออาจเพิ่มภาษาเพื่อนบ้าน 1 ภาษา) สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน และสามารถใช้การวิจัย สื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเสริมสร้าง

สมรรถนะการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

4. พัฒนานักเรียนให้มีทักษะการใช้ภาษาและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เคารพความคิดเห็น ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างหลากหลาย มีความภูมิใจในความเป็นไทย ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการมีจิตสำนึกร่วมในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทย ประชาคมอาเซียน และสังคมโลก

